

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

5 Vtrùm commodatum poßit repeti ante tempus, cum damno
commodatarij, si commodanti simile damnum impendeat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

damnum Ecclesie conuertendum, vt ibidem dicitur. Si tamen id totum vel ex parte verum esset in commodum Ecclesie vel Monasterij, teneatur quatenus inde commodum percepit.

Petes, Quid si dubium sit, Vtrum depositum vel commodatum culpa depositarij vel commodatarij perierit?

¹³ Respond. Si adhibita diligenti inquisitione res dubia maneat, non tenetur; quia in dubio nemo praesumitur delictum facturus. colligitur ex L. Merito. § 1. Pro socio. quod maxime verum est in dubio vtriusque aequali: nam si indicia in alteram partem magis inclinent, potest fieri praesumptio in contrarium: de quo Couarruias Clement. Si furiosus. p. 2. §. 2. num. 1. vbi ex eodem principio colligit, consultorem damno secuto teneri ad restitutionem; quando dubium est, vtrum ex vi consilij secutum sit, an vero auctor suoapte nutu facturus fuerit; quia in dubio non praesumitur quis commissurus delictum. Itaque auctor in illo casu non praesumitur absque consilio male facturus. Confirmatur, quia in dubio aequali censetur indeterminatus: ergo consilium accedens determinauit illum ad alteram partem. secus vero si dubium esset an consilium datum sit: vel si constaret ex ignorantia inculpata datum: quia tunc non teneretur, partim ob eandem regulam, partim quia non intercessit culpa; iuxta ea, quae dicta supra cap. 7. dub. 7.

DVBITATIO IV.

Quando depositori repetenti depositum possit non reddi.

¹⁴ Respond. Quatuor casibus. Primò, Si petat vt sibi vel alteri noceat; vt si furens repetat ensem.

^{Si depositum generatum confiscatum.} Secundò, Si bona eius fisco sint addicta: tunc enim fisco tradenda. colligunt id DD. ex L. Bona fides. § 1. de depositi. Sed ex eo loco non colligitur id esse necessarium. Vnde nisi Iudex bona fisco addicens, venierit, puto illi posse restituere, quia ille adhuc ius ad eam rem habet, cum dominium nondum amiserit. Ita quidam recentiores, & Emanuel Sà, v. Depositum. non tamen puto depositarium ad hoc obligari; sed posse, si velit, ad fiscum deferre, quia etiam fiscus ius habet, vt eam rem sibi vindicet.

¹⁵ Tertio, Quando dominus & fur in repetitione rei concurrunt, non est restituenda furi, qui deposuit. Idem dicendum, si constet rem furto esse sublatam per deponentem: tunc enim ipsi non est restituenda, sed domino; nisi putetur illam repetere vt restituat domino.

¹⁶ Quarto, Causa compensationis: probabile enim est, etiam in deposito locum habere compensationem in foro conscientiae, quando nulla alia ratio suppetit rei sibi debita obtinenda. Idem dicendum de commodato: ita tenet Nauarr. c. 17. num. 11 §. Emanuel Sà, & multi recentiores. Iure enim naturae & gentium potest quis sibi ex qualibet re alterius satisfacere, quando aliter solutionem obtinere nequit. In foro tamen externo haec compensatio non admittitur, sicut nec in commodato: imò neque in rebus diuersae speciei: in quibus constat ex communi Doctorum

sententia, posse fieri compensationem in foro conscientiae. Siluester v. Compensatio, num. 3. cum Panormitano admittit compensationem indirectam in deposito, commodato, & ceteris omnibus. Indirectam compensationem vocant, quia res detinetur donec solutio fiat.

DVBITATIO V.

Vtrum commodatum possit repeti ante tempus, cum damno commodatarij, si commodanti simile damnum impendat.

Nauarrus cap. 17. numero 182. negat, ratio ¹⁷ ipsius est; quia commodans, sua voluntate propria rei vltim concessit, & suam fidem seruare tenetur. Confirmatur ex cap. vnico, de commodato. & ex L. In commodato, 17. §. Sicut. §. Commodati.

Respondeo tamen, Verius esse, ob par incommodum vel damnum vitandum, posse repeti ante ¹⁸ tempus. ita Angelus v. Commodatum, num. 4. Siluester ibidem num. 4. Lopez lib. 2. de contractibus, cap. 34. Molina disput. 294. & alij. Probat ^{par incommodum, potest repeti.} tur Primò, Quia commodator non censetur talem euentum voluisse comprehendere: si enim de eo rogatus fuisset, expresse negasset. Secundò, Quia locator potest repetere rem locatam ante tempus, si superuenerit euentus, quo res illa ipsi sit necessaria, vt supra cap. 24. dubit. 6. ostensum est: ergo multò magis poterit repeti commodatum, quod gratis concessum est. Haec rationes probant ¹⁹ non solum tunc posse repeti, quando commodatarius non potuisset sibi alia ratione prospicere quam per commodatum, vt voluit Angelus, Siluester & Lopez; sed etiam quando potuisset sibi alio modo consulere; & quamuis ita affectus fuisset, vt si sciuisset fore repetendum, non voluisset illud acceptare, sed aliunde petere; vt rectè Molina: quia locator potest expellere conductorem, etiam si conductor rem illam non fuisset conducturus, si id praesciuisset futurum. debet enim commodatarius ab initio, quando illud acceptat, cogitare, posse talem euentum superuenire: ac proinde paratus esse tunc ea re priuari cum suo incommodo & damno: non tamen pacisci expresse; vt quidquid eueniret, non teneatur ante certum tempus restituere.

Ad rationem Nauarri Respondeo: Etiam si sua ²⁰ voluntate rem concesserit, id tamen intelligendum cum hac tacita conditione, Nisi interim contigerit ^{Promissio desinit obligare.} eam commodanti esse necessariam. Quisque tenetur seruare fidem promissorum, quamdiu manet idem status rerum, qui erat tempore promissionis: si res notabiliter mutentur, non tenetur; vt docet D. Thomas q. 110. art. 3. ad 5. & alij Doctores: vt si quis promiserit alteri alimenta, & postea ipsemet incidat in egestatem. si promissisti operam tuam, & interueniat morbus vxoris. si promissisti puellae nuptias, quòd putares illam esse virginem, & postea deprehendis non fuisse. his & similibus casibus reuocatur promissio, eò quòd promissor non censetur eos voluisse comprehendere. Idem potiori ratione dicendum, si quis alteri promiserit aliquid commodandum, vel etiam commodauerit, & euentus superuenerit, quem non intendebat complecti.

Dices,

21
Donatio.

Dices, Si tibi donem librum aut vestem, & postea contingat eius usum mihi esse necessarium, non possum renocare donationem: ergo neque commodatum; nam in commodato alienatur usus rei.

Respondeo negando consequent. quia commodator retinet dominium rei & ius ad repetendum usum: donator verò non retinet dominium, sed rem omnino à se abdicat. vnde non est mirum si minus Iuris habeat, quàm commodator. deinde non censetur res donari sub hac tacita conditione, vt possit repeti, si donatori opus fuerit. Vbi tamen aliqua tacita conditio, vel ex mente donantis, vel ex dispositione Iuris interuenit, etiam donatio renocari potest, vt patet ex cap. 18. dubit. 14.

DUBITATIO VI.

Utrum commodatarius & depositarius possint præferre res suas rebus commodatis & depositis, si vtrasque saluare nequeant.

22 **Q**uidam sentiunt, deposita apud te, vel tibi commodata, causâ solius deponentis; in periculo posse postponi omnibus tuis; si causâ vtriusque, tuis equalibus; si tuâ causâ solùm, tuis pretiosioribus. Ita Angelus v. Commodatum, num. 10. Siluest. nu. 9. Fumus nu. 11. & quidam alij. Sed prima pars huius sententiæ non videtur vera. si enim quis in stabulo tuo deposuerit equum 200. aureorum, contra omnem rationem facis, si orto incendio relinquis equum tanti pretij, vt falnes tuum vitalum, vel vnâ ouem.

Respondeo igitur cum distinctione; vel enim res tua, quæ cum altera confertur, est pretiosior re commodata, deposita, conductâ, &c. vel est minùs pretiosa, vel est æqualis pretij. Nunc

23
Res pretiosior præferenda.

Dico Primò, Si tua res est pretiosior, potes eam in periculo incendij, naufragij, hostilis irruptionis, præferre rebus tibi commodatis, depositis, conductis, & oppigneratis, est communis Doctorum. ratio est, quia nemo tenetur subire damnum maius, vt aueriat alterius damnum minus.

24
Si in tuum solius commodum.

Aduerte tamen, si res aliena erat apud te, in tuum solius commodum; tunc teneris alteri interitum rei suæ compensare ex rebus tuis. Primò, Quia æquitas non patitur vt alter damnum sustineat, quod tua solius occasione obuenerit, rebus tuis saluis. postulat enim gratitudo, vt ipsum etiam cum æquali rerum tuarum iactura serues indemnem: quæ ratio non solùm de commodato, sed etiam de precario concludit, vt rectè Molina ostendit disput. 296. Secundò, Ad hoc videris te

tacitus obligare, dum illam rem in tuum dumtaxat commodum petis; nam tacitus te obligas ad diligentissimam custodiam; ac proinde teneris eam seruare præ rebus tuis. quòd si res tuæ sint magis pretiosa, poteris quidem eas præferre; sed cum animo compensandi.

Mihi tamen non est improbabile, te non teneri ex iustitia compensare, quia res illa absque tua culpa perit, ac proinde perit domino. Ita Siluester, Angelus, Fumus, supra, & alij: quamuis ex decencia & quadam gratitudine teneris. Certum tamen est, si rem alterius, periculo eripuisti, te non teneri ad expensas, ad eam curandam vel reparandam necessarias, si fortè læsionem aliquam ex incendio vel hoste contraxit: quia hanc impedire non potuisti.

Si verò erat incommodum alterius tantum, vel etiam vtriusque, vt in deposito, pignore, & conducto; tunc non teneris compensare. si enim non in tuum, sed in alterius dumtaxat commodum concessa vel deposita sit, non teneris cum proprio damno illam conseruare: non enim tunc tuâ causâ est in periculo, sed alterius. vnde par non est, vt tu ex ipsius conseruatione damnum reportes. Idem dicendum, si in vtriusque commodum: non enim tunc est ratio, cur alteri potius quàm tibi consulere debeas: in communi enim periculo, ceteris paribus, quisque potest sibi consulere præ aliis. Itaque tunc quæque res domino suo perit.

Dico Secundò, Si res alterius est pretiosior, teneris eam præferre rebus tuis vilioribus, eamque saluare, tuis relictis. Ratio est, quia deposito, commodato, pignori, locato, ea debetur custodia, quam quisque prudens suis rebus adhiberet: quisque autem saluaret res suas pretiosiores, relictis vilioribus.

Hic tamen Aduerte, si res illa erat apud te, tui dumtaxat commodi causâ, non potes exigere compensationem pro rebus tuis: quia cum iactura rerum tuarum, quæ sint minoris vel æqualis pretij, teneris alterum præstare indemnem; cum tantum tui commodi occasione res eius in periculum istud inciderit. Si verò causâ solius alterius, vel vtriusque, apud te erat, potes exigere compensationem: quia tunc non teneris illam cum tuo damno præstare incolumem. vnde et si tenearis saluare rem alterius pretiosiore, id tamen facis cum animo exigendi compensationem in rebus tuis, quas siuisti idcirco perire.

Dico Tertio, Quando res tua & alterius sunt æquales; potes præferre rem tuam, si res alterius est apud te in commodum solius alterius, vel in commodum commune. Si verò est in commodum tui solius, teneris præferre rem alienam, eamque tua relictâ saluare, nec ille tibi debet compensare, est communis sententiâ: patet ex dictis. Cetera, quæ hic dici possent, vide supra c. 7. dub. 8.